

Токарева А. В.,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпропетровськ

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕТОДУ ВЕБ-КВЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглянуто питання використання методу веб-квестів для розвитку навичок участі студентів у міжкультурній комунікації. Визначені поняття “медіа”, “медіатекст”, “веб-квест”. Обґрунтована доцільність застосування інтегрованого підходу до розвитку міжкультурної компетентності студентів.

Ключові слова: медіа, медіатекст, веб-квест, інтегрована медіаосвіта, міжкультурна комунікація, міжкультурна компетентність.

В статье рассмотрены вопросы использования метода веб-квестов для развития у студентов навыков межкультурной коммуникации. Определены понятия “медиа”, “медиа́текст”, “веб-квест”. Обоснована целесообразность интегрированного подхода для развития межкультурной компетентности студентов.

Ключевые слова: медиа, медиа́текст, веб-квест, интегрированное медиаобразование, межкультурная коммуникация, межкультурная компетентность.

The article describes several aspects of web-quests' application to the context of students' intercultural communication skills development. Such notions as ‘media’, ‘mediatext’ and ‘web-quest’ are defined. The need to use integrative method for the development of students' intercultural competence is explained.

Key words: media, mediatext, web-quest, integrative education, intercultural communication, intercultural competence.

Постановка проблеми. Інформація та знання завжди були вирішальними засобами виживання людини, гарантією її тривалого розвитку. З початку існування цивілізації, у кожній із сфер людської діяльності доступ до інформації, створення та використання нового знання, передавання цього знання іншим мали великий вплив на еволюцію суспільств та економічний добробут. Обізнаність про те, як поступати в тих чи інших обставинах, спілкуватися та співпрацювати з іншими здавнені вважається дорогоцінним скарбом, наданим людству. Сьогодні, швидке зростання нових технологій, включаючи мобільний зв'язок та Інтернет, розкриває численні глобальні ресурси, прискорює економічні, політичні, соціальні та освітні зміни. Маючи політичний, економічний, соціальний та культурний вплив, засоби масової інформації (ЗМІ) дедалі відіграють ролі, які раніше відігравали родина, громада, релігія та офіційна освіта. Сучасні медіа не тільки розповсюджують інформацію та знання, але й формують цінності та норми, створюють ролеві моделі, уявлення про те, що становить належну або недоречну поведінку, таким чином можуть розглядатися важливою формою педагогіки та соціалізації.

Невипадково, наразі постає задача зробити систему освіти відповідною сучасним та майбутнім суспільним викликам, надати студентам можливість оволодіти компетентностями сьогодення. Загальнопедагогічним завданням освітньої системи сьогодні стає формування особистості, яка б була готова до здійснення іншомовної міжкультурної медіатизованої комунікації, а традиційний зв'язок “мова-культура” доповнюється третім елементом – медіа.

Аналіз досліджень і публікацій. Ще в 60-х роках ХХ сторіччя у провідних країнах світу з'являються перші концепції медіаосвіти. У відомій роботі “Навчати медіа” Л. Мастерман, чие ім'я пов'язують з початком руху за розвиток медіаграмотності, вперше висловлює ідею про вплив медіа на передачу знання, указує на необхідність упровадження критичного аналізу щодо того, як діють медіа, як вони конструюють певне значення та зміст, як функціонують у повсякденному житті [14]. Серед інших робіт, у яких розкривається сутність критичного підходу до навчання медіа, наведемо роботи Дж. Швоч, М. Вайт та С. Рейлі. Аналізуючи основні форми медіакультури, дослідники розвивають ідеї використання критичної педагогіки для розуміння репрезентацій медіа та вивчення тих цінностей, ідеологій і змісту, що несуть у собі медіатексти [15]. Теоретико-методологічні аспекти медіаосвіти відображені у дослідженнях вітчизняних науковців В. Іванова, Г. Онкович, Б. Потятиника, Г. Почепцова [3; 5; 7; 8]. На даний час в Україні оприлюднена Концепція впровадження медіаосвіти, що розроблена Національною академією педагогічних наук України, у якій передбачено розвиток медіаобізнаності особистості, формування її *медіаімунітету, рефлексії і критичного мислення, здатності до медіаторчості*, розвиток естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа та сучасними напрямками медіа-арту [4]. У зв'язку з цим, використання сіткових ЗМІ, зокрема Інтернет – ресурсів, може служити базою тренування навичок аналізу, синтезу та оцінювання інформації, розвитку критичного і творчого мислення студентів [10].

Метою даної статті є розгляд можливостей використання методу веб-квестів у процесі підготовки студентів – менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації.

Виклад основного матеріалу. Вважаємо за доцільне почати виклад основного матеріалу з визначення поняття “медіа”. Проведений нами теоретичний аналіз цього питання дає підставу використовувати широке дефініційне визначення, відносячи до “медіа” всі види засобів масової комунікації, до яких належать друковані медіа (газети, журнали, книжки і т.д.), аудіо медіа (радіо, ЦД, mp3), аудіовізуальні (фільми, телебачення, відео/DVD), різні форми реклами, а також інтерактивні, або цифрові (Інтернет, відео- та комп'ютерні ігри, ай-подс) [1; 2; 9; 10]. Конкретним результатом медіапродукції є медіатекст – повідомлення, що містить інформацію та подане у будь-якому виді і жанрі медіа (газетна стаття, телепередача, відеокліп, фільм та інш.) [10] Важливими вважаємо висновки Н. Чичеріної, С. Сметаніної, Т. Добросклонської, А. Силверблата які,

досліджуючи особливості медіатекстів, вказують на їх зв'язок з пам'яттю культури, на здатність медіатекстів формувати у студентів навички “розпізнання ідеологічних модальностей, навички аналізу стереотипних репрезентацій множинних реальностей сучасного мультикультурного світу, виявлення системи цінностей, яку репрезентують медіатексти”, тобто на здатність медіатекстів “відзеркалювати відносини, цінності та поведінкові моделі, упередження і міфи, що визначають сучасну культуру, нести культурні коди та маркери національних, регіональних, та інших культурних особливостей” [11, с. 87]. До культурообумовлених елементів медіатексту дослідники відносять широке коло одиниць: від слів, що позначають реалії культуроспецифічної та безеквівалентної лексики, до запозичених іноземних слів та виразів, а також екстралінгвістичні аспекти тексту – культурообумовлені образи, аудіо або відеофрагменти.

На сучасному етапі, актуальною вважається ідея інтеграції медіаосвіти до різних сфер професійної підготовки спеціалістів. При цьому, використання іншомовних медіатекстів різних жанрів, за висновками науковців, створює можливість для підготовки спеціалістів у сфері іноземних мов, міжкультурної комунікації та медіаграмотності, тобто реалізації принципу формування мультиграмотностей студентів у вигляді сукупності мови, культури та медіа. На наш погляд, у процесі підготовки спеціалістів-менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації, перспективним є використання такого інтегрованого підходу з опорою на інтерактивні методи навчання. До інтерактивних методів відносимо метод веб-квестів.

Веб-квест (від англ. quest – пошук, пригода) – метод, розроблений у США в середині 90-х років XX сторіччя професорами Б. Доджем та Т. Марчем, що покликаний стимулювати самостійність та дослідницьку діяльність студентів. Берні Додж так визначає започаткований ним метод – пошуково – зорієнтована діяльність, де частина або вся інформація, з якою взаємодіють студенти, походить з Інтернет – ресурсів [12]. Більш поширене визначення цього методу надає Том Марч, згідно з яким веб-квест – покрокова навчальна структура, що використовує ресурси глобальної інформаційної мережі та автентичні завдання з метою залучення студентів до розв'язання центрального “вільного” питання, розвитку індивідуальної компетентності та досвіду участі у груповому процесі; трансформації шойно здобутої інформації у більш складне розуміння тематичних зв'язків, розвитку навичок рефлексії та критичного мислення [13]. Щодо навчальної структури, розробники методу пропонують наступні компоненти: 1) вступ, у якому сформульовано тему проекту та обґрунтовано його цінність; 2) завдання, яке має бути доступним та цікавим для здійснення; 3) список Інтернет – ресурсів, що необхідні для виконання завдання (веб – документи, список експертів, до яких можна звертатися через e-mail, бази даних, книжки та інші документи); 4) детальний опис процесу, якому слідує студенти при виконанні завдання; 5) керівництво щодо того, як повинна бути зорганізована отримана інформація; 6) завершальна частина, що підсумовує пошукову діяльність, узагальнює отриманий досвід та окреслює подальші перспективи пошуку. Ключовим розділом кожного веб-квесту вважається детальна шкала критеріїв самооцінювання студентів, оцінювання товаришів по команді, яку може використовувати і викладач при оцінюванні індивідуальної або групової роботи у проекті [12]. На наш погляд, робота з іншомовними веб-квестами у процесі підготовки студентів до міжкультурного спілкування дозволяє вивчати різні аспекти культури, спираючись на співвідношення різниць між цільовою та рідною культурами. Привабливість цього методу убагамоує, по-перше, можливість виконання контекстуалізованих завдань з опорою на особистісний досвід студентів. По-друге, у рамках даного методу здійснюється розвиток навичок мислення, наприклад, порівняння, аналіз, класифікація, умовисновки. По-третє – робота в інформаційному середовищі створює так-званий “інший простір” у якому функціонують студенти, переміщуючись від своєї культури до чужої, при цьому вільно користуючись критичним оцінюванням цих культур. За таких умов відбувається перегляд особистісних цінностей на основі порівняння з ціннісними особливостями інших. Здатність веб-квестів створювати такий простір, на нашу думку, відіграє роль каталізатора розвитку міжкультурної компетентності студентів. Окрім цього, для продуктивної сумісної або індивідуальної діяльності у веб-проекті студенти мають оволодіти широким спектром навичок: 1) розумовими (працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, встановлювати асоціації з попередньо вивченим, робити висновки); 2) творчими (продувати ідеї, знаходити багатоваріативні рішення проблеми, бачити можливі наслідки прийнятих рішень); 3) комунікативними (вступати в спілкування, вислухувати партнерів по спілкуванню, адекватно реагувати на співбесідника, захищати свою точку зору, прогнозувати результат своїх висловлювань); 4) лінгвістичними (спілкуватися, реагувати, висловлювати та захищати точку зору використовуючи іноземну мову); 5) соціальними (співпрацювати з іншими, приймати точку зору інших, нести відповідальність за результати своєї праці, підкорятися рішенням групи, довіряти членам команди) [6].

Висновки. З оглядом на вищевказане, приходимо до висновку про те, що виклики сьогодення не тільки вимагають, а й зумовлюють реалізацію принципу розвитку мультиграмотностей студентів у формі інтеграції міжкультурної, мовної та медіаосвіти. Звідси, вважаємо за доцільне визнати розвиток медіаграмотності студентів як необхідний компонент їх підготовки до міжкультурної комунікації. Переконані, що використання іншомовних медіатекстів при роботі з веб-квестами сприяє розвитку лінгвістичних, міжкультурних та інформаційних навичок студентів.

Література:

1. Большой толковый словарь русского языка / Под ред. С. А. Кузнецова. – Санкт-Петербург : Изд-во “Норинт”, 2000. – 1536 с.
2. Великий тлумачний словник української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.

3. Иванов В. Ф. Аспекты массовой коммуникации / В. Ф. Иванов в 5-ти частях. Ч. 3. – Киев : Изд-во "Академия украинской прессы", 2009-2010. – 330 с.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ispp.org.ua/news_44.htm
5. Онкович Г. В. Засоби масової інформації у навчанні мови (українознавчий аспект) // Дивослово, 1997. – № 5-6. с.19-24.
6. Палаева Л. И. Метод проектов в обучении английскому языку учащихся среднего этапа обучения общеобразовательной школы. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – М., 2005.
7. Потятиник Б. В. Масова журналістська освіта – а чому б ні? // МедіаКритика, 2005. – № 10. – С. 7-10.
8. Почепцов Г. Г. Теория и практика информационных войн / Г. Г. Почепцов. – Киев : Изд-во "Ваклер", 2000. – 576 с.
9. Толковый словарь русского языка / Под ред. Д. В. Дмитриева. – М. : ООО "Издательство АСТ", 2003. – 1582 с.
10. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности / А. В. Федоров. – Таганрог : Изд-во "Таганрогский государственный педагогический институт", 2010. – 64 с.
11. Чичерина Н. В. Медиатекст как средство формирования медиаграмотности у студентов языковых факультетов / Н. В. Чичерина – М. : Изд-во ЛКИ, 2008. – 232 с.
12. Dodge B. Some thoughts about WebQuests. [Електронний ресурс]. – January, 2008. – Режим доступу : http://WebQuest.sdsu.edu/about_WebQuests.html
13. March T. Why WebQuests? [Електронний ресурс]. – January, 2013. – Режим доступу : http://tommmarch.com/writings/intro_wq.php
14. Masterman L. Teaching the Media / L. Masterman. – London 'Routledge', 1989 – 362 p.
15. Schwoch J., White M., Reilly S. Media knowledge Readings in popular culture, pedagogy and critical citizenship / J. Schwoch, M. White, S. Reilly. – Albany, NY : State University of New York Press, 1992 – 170 p.